

"עלילות חומית": השעה הקסומה של הנמלים

הצגת הילדים "עלילות חומית" לפי סיפור של ס' יזהר, שהוגדרה על ידי תיאטרון רות קנר "שעה משותפת ומשתפת", מציעה חוויה עמוקה ורחוקה מאוד מההצגות הקולניות ה"מושקעות"

14.12.2016 15:00 [מיכאל הנדלזלץ](#)

"עלילות חומית" איתן הרמן

פעם, כשהייתי מבקר תיאטרון צעיר ונלהב, נהגתי לסנג'ר את ילדי הקטנים ולגרור אותם עמי להצגות ילדים. פעם, אני זוכר בלא מעט בושא מאוחרת, הושבתי אותם מול מיקרופון בגלי צה"ל ושאלתי אותם בשידור חי מה דעתם על ההצגה שראו. כיוון שאז ראיתי עצמי מחויב לכתוב על כל מה שזז על הבמה, לא השקעתי שום מאמץ לברר אם ההצגה שאני לוקח אליה את ילדי מתאימה להם, או למאכל אדם בכלל.

מאז זקנתי ולא החכמתי, אבל כסב לנכדים אני טורח לברר תחילה בקפידה אם הצגת ילדים שאליה אני מתלווה לצד נכד פנוי או נכדה תורנית לא תסב להם, חלילה, נזק פסיכולוגי או אסתטי. מניסיון של מבקר, הורה וסב אני יכול

להצטרף בהתלהבות לאותו עמית מתחום התיאטרון שהזהיר את ההורים מלקיחת ילדיהם להצגה שמקדמת עצמה באמצעות התארים "מושקעת" או "צבעונית". לרוב אלה הצגות שמרבות רעש ("לא שומעים אתכם, ילדים, יותר חזק!") ומאמינות במוזיקה (מוקלטת ורבת תופים ובסים), תאורה ונוצצים.

במיוחד על רקע זה, אבל בעיקר בזכות איכויותיה שלה, שמחתי שיכולתי להתלוות לנכדתי בת הארבע (השם שמור במערכת), אמה וסבתה ל"עלילות חומית", סיפור על נמלה מאת [ס' יזהר](#) (שמאה מלאו להולדתו), עבודה משותפת ומשתפת של רות קנר ושחקני קבוצתה: טלי קרק, עדי מאירוביץ', רונן בבלוקי, שירלי שגב ועדי מאירוביץ'. זאת אפילו אינה מציגה עצמה כ"הצגה", אלא כ"עבודה משותפת ומשתפת" (ואכן, היא מצליחה להעניק לילדים החווים אותה תחושת השתתפות, אבל כיחידים ולא כעדר צוהל), שבניגוד לעולמנו המקדש את ה"יותר" (רועש, צבעוני, מהיר) היא כולה בסימן "פחות" (שקט, הרמוני, איטי).

ספר הילדים של יזהר על אב ובנו הנתקלים בדרכם בשק חיטה שנשמט ממשאית, ומוצאים עצמם עוקבים אחרי נמלה חרוצה אחת מתוך נחיל נמלים מתרוצץ במאמציה להביא גרגר הגדול ממנה למאגר המשותף, כתוב בלשון העברית היפה והעשירה והפשוטה של יזהר, מבלי כל מאמץ "לרדת" לרמת הבנתו של הילד, מתוך ביטחון גמור שאם יאמר באוזני ילד שהאב רמז לבנו (הרוצה להושיע את הנמלה המתקשה) "להניחה לנפשה ולתיתה לעשות לפי דרכה ולפי כוחה" — גם ילדי ה"כאילו" של ישראל 2016 יבינו במה מדובר.

"עלילות חומית" איתן הרמן

זה הרבה יותר מהצגה: תחילה מתכנסים הילדים (בני 4–7) סביב ספסל המשמש שולחן, ובאמצעות כריות־טוש ואצבעות (יש טישו לנגב) מציירים שורת נמלים על משושיהן. אחר כך הילדים מתפצלים לקבוצות, ולומדים, בהדרכת רונן בבלוקי, המלא התלהבות ילדותית משולבת בתובנה של מבוגר אחראי למדי, "לסמן" התנהגות גופנית "נמלית": הידיים משמשות כרגליים קדמיות ואמצעיות, והרגליים משלימות את השש הנחוצות לנמלה, והאצבעות המורות של שתי הידיים, כפופות וצמודות למצח, הן המשושים. הללו — המשושים והאצבעות — משמשים גם למחאות כפיים. קבוצה אחרת, בהדרכת השחקניות האחרות בקבוצה, לומדת — בחלל אחר שאליו היא צועדת כנמלים ממושמעות — לפרק מלים להברות ולהשמיע אותן במקהלה ובשילוב — אך לא בצעקות אלא בלחש מלא כ"ף.

אז, אחרי סדנת ההכנה לילדים ומלוויהם — וכאן זה עדין: איך לעזור לנכד להשתתף מבלי לדחוף אותו או להשתתף במקומו — מתחיל הסיפור עצמו, שאותו מוליכה טלי קרק. הטקסט מדובר, מדוקלם, מסופר בשילוב קולות (כרגיל בעבודות של קנה וקבוצתה) ובמיצוי חן המלים וצליליהם, מבלי לוותר על העברית היזרית. עדי מאירוביץ' מגלמת את חומית, שלא נחה לרגע ושום מכשול אינו יכול לה במשימתה להביא את הגרגיר לקן. הילדים, שמתבקשים גם לגלם את קהל הנמלים סביב חומית, מקבלים שני סיפורים במחיר אחד — סיפור הנמלה וסיפור האב והבן העוקבים אחריה — ובתוך זה הם גם מתרגלים פרספקטיבה של גדול וקטן.

כל זה היה מלא חן והשראה בפשטותו המכבדת את היצירה, את הילדים ואת מלוויהם, אבל סופה של השעה הקסומה הזאת (באחד מאולמות מוזיאון תל אביב; את היצירה עיצבה כינרת קיש) הוא שבעיני העלה אותה עוד מדרגה. בחלקו זה, בזכות הסיפור של יזהר עצמו: אחרי שנגמרת עלילתו, שעיקרה פעלתנות עמלנית בתנועה מתמדת ודבקות במשימה, הסיפא של הסיפור הוא רגע של מדיטציה: אחרי שהנמלה אצה לדרכה, השעה הקצרה אחרי היעלמותה ולפני החושך נהפכת לשעה אחרת, "שעה גדולה ופתוחה ומלאה שיש בה מקום לכל מיני הדברים ולעוד יותר". את האיכות הזאת, של השתיית המרוצה המתמדת אליה כופה אותנו העולם בו אנו חיים, מצליחים שחקניה של רות קנר להטעין במשמעות. אולי הילדים עוד לא מבינים את מלוא המשמעות של הנימה הפילוסופית שמפיק יזהר מאותה שעה מיוחדת, ש"צריך אולי רק לבקש כי תמתין לה השעה הקטנה הזו אתנו, שעת הנמלים, ולא תעבור מהר כמו הכל", אבל אני די בטוח שהם יכלו לחוש במשושיהם את ייחודה.

קבוצת תיאטרון רות קנר, עלילה מקומית, מציגה: "עלילות חומית, סיפור על נמלה", מאת ס' יזהר. עבודה משותפת ומשתפת של רות קנר ושחקני הקבוצה: טלי קרק, עדי מאירוביץ', רונן בבלוקי, שירלי שגב. עיצוב: כנרת קיש. ייעוץ מדעי על עולם הנמלים: ד"ר עופר פיינרמן

[לקריאת הכתבה אונליין](#)